

Acompanyament en l'accés a la universitat: Projecte

Prometeus-Barceloneta

Prometeus

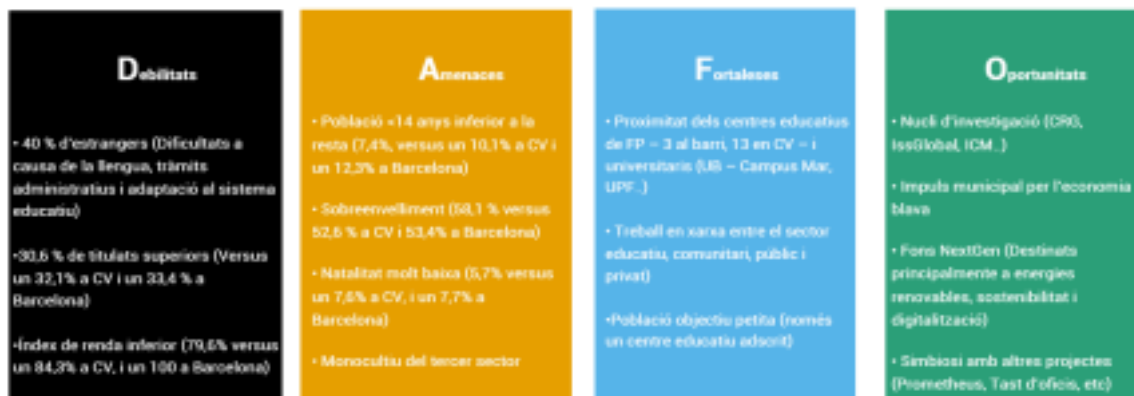
Justificació:

El projecte d'acompanyament a joves en estudis superiors té com a origen igualar l'oportunitat d'accés als estudis post-obligatoris. Aquesta voluntat prové del districte de Ciutat Vella i del Ajuntament. El projecte s'ha desenvolupat primer en el Raval, i posteriorment en altres barris sota el paraigua del Pla de Barris, amb el nom de Prometeus. El projecte pretén pal·liar les desigualtats mitjançant l'educació, acostant-se a l'objectiu de la igualtat d'oportunitats, tant a nivell material com simbòlic, inherents a la societat actual.

Com s'ha reconegut en moltes altres iniciatives municipals i de districte, les peculiaritats de cada barri modifiquen l'enfocament que se li dona a cada projecte. Entre altres particularitats del barri, destaquen en referència a aquest projecte: el baix nombre d'alumnes que arriben a l'educació post-obligatòria, la *infraescolarització* dels joves del barri en els centres educatius propis i la inexistència de presència d'alumnes d'aquests centres en l'educació post-obligatòria del districte. De la mateixa forma, els recursos disponibles (a nivell econòmic i d'infraestructures i serveis) disponibles en cada barri difereixen.

Al mateix temps, sí que és possible realitzar un aprenentatge d'altres barris amb taxes similars d'immigració, renda per càpita i d'abandonament escolar en la transició entre l'ESO i batxiller, que resulten en unes taxes de titulats escasses. Un altre factor important són els valors similars de infraescolarització entre el Raval i la Barceloneta.

Això es pot resumir en la següent anàlisi DAFO:

Més enllà de l'anàlisi de la situació social del barri, i centrant-se en la situació educativa, l'anàlisi realitzada pel GEPS-UAB a càrrec del CEB, 'Equivalència territorial en la planificació educativa a Barcelona: Diagnòstic i propostes' revela algunes dades de pes referent a la justificació del projecte. La divisió existent en zones educatives genera una accentuació de les desigualtats entre els centres educatius, i en conseqüència, dels alumnes amb menys recursos. En altres paraules, la mobilitat provoca l'abandó per part d'un sector amb més recursos cap a col·legis amb més nivell o recursos, *guetificant* uns certs centres. En el cas de la Barceloneta, segons l'estudi, més d'un 30% dels alumnes del barri desenvolupa els seus estudis en Sant Martí. Això s'ha traduït en una demanda inferior a les places ofertes, com s'observa en altres estudis, i en una 'fugida' d'alumnes en el pas entre les escoles públiques de primària i l'institut

Segons les dades facilitades per l'institut, en aquest moment hi ha 47 alumnes en 4t d'ESO, mentre que en segon de batxiller únicament hi ha 26. Per tant, només un 55% dels alumnes en l'ESO continuen cursant estudis post-obligatoris. Dins d'aquests alumnes de segon de batxiller, es presenten a les PAU entre 10 i 15 alumnes, cosa que significa entre un 21% i un 32% d'alumnes que intenten accedir a la universitat respecte als alumnes de 4t d'ESO. Quant als alumnes que intenten anar a la universitat, la nota mitjana de batxiller oscil·la entre el 6 i el 7. A més, la presència d'alumnes amb necessitats educatives socioeconòmiques (NESE) és molt elevada.

Per a revertir aquesta situació, el recent enfocament pel qual ha apostat la nova direcció de l'institut, ha de ser secundat per altres projectes. El propi centre ha començat un itinerari d'orientació per a ampliar la visió dels estudiants i les seves famílies en les possibilitats d'educació post-obligatòria, i el 'tast d'oficis' intenta acostar les possibilitats laborals a l'alumnat.

Aquest projecte pot apuntalar la nova direcció que està prenent la situació educativa del barri, reforçant els projectes nomenats i altres aspectes fonamentals de la continuïtat educativa de l'alumnat: Els capitals socials, econòmics i culturals de l'alumnat i les famílies, que dificulten o impedeixen l'accés als estudis post-obligatoris. Es pot deure al cost d'oportunitat dels estudis superiors o el desconeixement de l'existència de beques i suports econòmics i com sol·licitar-los. D'altra banda, també s'ha de reforçar l'aspecte simbòlic o imaginari. Això significa convertir en realitats les aspiracions educatives dels joves i impulsar les expectatives, dotant de referents i construint un imaginari en el qual es vegin reflectits en uns futurs possibilistes en la seva identitat individual i col·lectiva. Per a finalitzar, és fonamental que una vegada s'han aconseguit aquests passos, s'ajudi a suavitzar el pas entre l'institut i la universitat, on molts joves poden sentir-se com a elements estranys en l'educació post-obligatòria a causa de la falta d'iguals, en termes de capitals culturals i socials, convertint l'espai de l'educació post-obligatòria en espais que els espanten.

Objectius – Definir el paper de cada actor

- Acompanyar als joves de l'Institut Salvat Papasseit en l'accés i permanència en la universitat pública, ajudant amb la burocràcia com beques o inscripcions. D'aquesta manera es generaran referents heterogenis en el barri, generant un efecte bola de neu.
- Modificar els imaginaris que configuren la possibilitat d'estudis post-obligatoris per als seus fills i filles. Això genera una xarxa de suport per a les famílies en forma de xerrades i punts informatius pròxims.
- Acompanyar a l'alumnat que accedeix a l'educació universitària des d'una visió comunitària, fomentant la creació de xarxes d'iguals que pal·liïn el xoc que suposa el canvi entre l'institut i la universitat.
- Reduir la bretxa entre les aspiracions i expectatives educatives de l'alumnat. -

Acompanyar el canvi en el nou projecte educatiu de l'institut.

- Fomentar i aconseguir el retorn social de l'alumnat del projecte vers els futurs beneficiaris, la resta de la comunitat i el barri.

Metodologia, accions i agents implicats

Prometeus es basa en uns principis clars i fixes per a les diferents ramificacions territorials. Aquests principis vertebran el projecte, promovent unes idees concises. Son els següents:

- Universitat com a itinerari prioritari;
- Sistema educatiu públic (instituts i universitats públiques);
- Alumne de l'institut i resident al barri (amb excepcions puntuals);
- No es tenen en compte les notes com a criteri d'admissió;
- Motivació de l'alumne per seguir estudiant com a criteri principal;
- Sense vinculació explícita a NEE o població d'origen immigrat;
- Compromís amb el programa i retorn social.

Per a abordar aquests principis, que tenen un objectiu marcadament finalista, el projecte es divideix en tres eixos temporals i espacials:

La fase a **l'institut**, la fase de transició i la fase a la universitat. Les dos primeres fases, la fase a l'institut i de transició, es desenvolupen les accions amb la col·laboració del INS Salvat Papasseit, les universitats públiques i els agents comunitaris que desenvolupen el projecte. Aquestes accions es poden veure a la *Guia per l'extensió del programa Prometeus*. Cal destacar que en aquesta fase la nova direcció del INS Salvat Papasseit ja ha posat en marxa un itinerari orientatiu amb l'alumnat per a acompanyar en la decisió del seu futur als joves del centre. Per tant, respecte a les tasques del INS Salvat Papasseit només caldria donar suport a aquest itinerari incentivant la motivació dels estudiants per a continuar amb els estudis universitaris e informar del programa Prometeus. És fonamental a més aquesta tasca, vist que, com en altres barris, per ara no existeixen referents al barri de promocions que ja hagin començat l'itinerari *Prometeus*. De fet es valorable demanar a alumnes d'altres barris (especialment del Raval) si podrien donar suport en aquesta fase. També ressaltar els criteris d'accés, on la motivació vertebrava la adscripció al projecte, més enllà del desenvolupament acadèmic o la situació actual de l'alumnat.

Respecte a la fase de **transició i universitat**, es seguirien les accions proposades a la *Guia per l'extensió del programa Prometeus*. És possible que arran de la posada en marxa del projecte es detecten necessitats específiques dels estudiants de la Barceloneta i que es desenvolupen estratègies complementàries per a resoldre aquestes dificultats, i, al mateix temps es realitzen canvis en certes accions a causa de la novetat del projecte al barri i per tant la manca de referents de promocions anteriors.

Quant a l'organització de les accions, cal definir amb la taula de seguiment i la resta d'agents implicats la idoneïtat d'algunes accions específiques per al barri, com poden ser:

- La presència física al INS Salvat Papasseit durant un temps per determinar, per donar a conèixer el projecte, augmentar la confiança a través de la proximitat entre els alumnes i l'equip tècnic i solventar els dubtes que puguin aparèixer entre l'estudiantat.
- Arribar a acords amb entitats/serveis culturals i esportius del barri per apropar als estudiants a un oci més saludable i responsable, que influeix directament en el seu desenvolupament acadèmic. També servirà per aterrar el projecte al barri, coordinant els diferents espais que s'involucren amb el jove.

- Fomentar la participació en activitats i espais comunitaris, per enfortir el sentiment de comunitat i pertinença per part del jovent seleccionat. Al mateix temps, generar dinàmiques de grup que potenciïn la col·laboració intragrupal.
- Coordinar les xerrades informatives i motivadores amb l'itinerari ja organitzat des de l'INS Salvat Papasseit per assentar la continuïtat de l'estudiantat en els estudis universitaris.

Referent al treball amb el jovent: Per abordar les mancances materials, es donarà suport referent als tràmits administratius com poden ser sol·licituds de beques o matriculació i gestions lligades al cost d'oportunitat que suposen els estudis universitaris. Es valora també la possibilitat de secundar econòmicament, quan les situacions ho requereixin, per a la compra de títols de transport o material escolar. També es realitzaran suports en altres tràmits universitaris, com poden ser convalidacions.

Quant a les mancances simbòliques, es pal·liaran mitjançant la recerca i generació de referents heterogenis en els quals es pugui veure reflectit l'alumnat, així com la creació de grups de suport i la realització de xerrades informatives i motivacionals a l'alumnat (Donant suport al treball de l'institut). També es vital la creació de xarxes d'iguals on el jovent sigui protagonista, com poden ser grups de WhatsApp on sigui l'estudiantat qui col·labori per resoldre els problemes i dubtes dels seus iguals.

PARTICIPACIÓ I ESPAIS

La creació d'espais, físics i virtuals, per a garantir una participació efectiva dels i les joves es vital. La confiança és un cabdal per a poder assolir els objectius marcats, aconseguint una comunicació fluida i sincera en temes que poden ser molt sensibles, com poden ser tensions socioeconòmiques o familiars, resultats acadèmics, situacions d'aïllament social o de salut mental. Per tant, la gestió comunicativa de l'equip tècnic es fonamental per a que aquests espais siguin efectius, i al mateix temps mantenir el bon desenvolupament acadèmic del jovent. També es valorable la disposició de l'equip tècnic per tindre trobades individuals per a tractar aquests temes, creant espais de seguretat i confiança per l'estudiantat. En aquest sentit, es favorable de cara al projecte el – per ara – baix nombre d'alumnes que van a la universitat, ja que permet un caire més familiar.

Quant als espais físics, destacar que l'entitat que desenvolupa el projecte ja disposa d'espais al Centre Cívic de la Barceloneta, que està al costat dels centres educatius del barri. A més, en poc temps obriran noves oficines del Pla Comunitari al barri, sota els porxos del passeig marítim, i així mateix s'obrirà un espai comunitari a l'edifici del Segle XX, també al barri de la Barceloneta. Caldria valorar, tal i com fan al barri de Sant Martí, tindre un espai al propi INS Salvat Papasseit per a apropar el projecte als espais de confiança de l'alumnat, enfortint el coneixement, la proximitat i la presència del projecte per l'estudiantat.

A fi que aquests espais siguin de qualitat, és important que siguin espais de confiança entre els joves, promovent relacions positives i col·laboratives entre els joves, donant les eines per assolir una independència i empoderament dels participants, i al mateix temps, donant un tarannà lúdic i que no suposi una càrrega per al jovent. En aquesta línia, pot ser molt útil intercalar xerrades i trobades més utilitaristes amb sortides d'oci, tal i com es proposa a la *Guia per l'extensió del programa Prometeus*, per generar sentiment de grup i generar unes relacions de qualitat dintre del grup.

A banda dels espais amb els futurs *Prometeus*, també caldrà dinamitzar i donar suport als diferents espais i relacions que es crearan: Taules de seguiment i grup motor, col·laboracions amb el institut, les universitats, els mentors i mitjans de comunicació per la difusió.

És molt important, a més del treball tant amb l'alumnat *Prometeus* com amb entitats i diferents taules, tenir la capacitat d'avaluar els resultats i impressions tant a nivell intern com del propi alumnat. Per a això, s'ha de planejar una capacitat avaluativa, ja sigui pròpia o externa, per a poder millorar i rectificar el projecte al llarg del procés.

EL RETORN SOCIAL ENVERS EL BARRI I LA COMUNITAT

Com queda clar dintre de l'ADN del projecte, és fonamental (i així ho signen a l'entrada al projecte) el retorn social. Així mateix, l'esforç que es fa envers el jovent *Prometeus* serà tornat amb col·laboracions dintre del propi projecte. Cal definir fins a quin punt aquest retorn serà una obligació o una opció, però serà promocionat per part de l'entitat que desenvolupa el projecte. Dintre d'aquest retorn es pot incloure acompanyament a companys que vinguin darrere seu, la participació en xerrades i reunions, mentories a joves que tinguin estudis similars, etc. També es promocionarà la participació en espais comunitaris que enforteixin el teixit social del barri i els espais de participació.